

Xarxa Europea de Defensors de la Infància
Declaració de posicionament sobre els drets dels infants i la justícia climàtica

Adoptada per la 26a Assemblea General de l'ENOC, 21 de setembre de 2022

Reykjavík, Islàndia

PREÀMBUL

Aquesta declaració de posicionament de la Xarxa Europea de Defensors de la Infància (ENOC) de l'any 2022 sorgeix de la preocupació dels membres de l'ENOC pels drets ambientals dels infants, i particularment de la preocupació sobre fins a quin punt la crisi climàtica és una amenaça imminent per als seus drets i interessos. Per tant, es justifica per la urgència de la crisi climàtica, i s'inspira en les accions que duen a terme infants i joves de tot el món en defensa de la mitigació del canvi climàtic.

Els estats estan obligats en virtut de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant (CNUDI) i altres mecanismes a oferir sistemes de justícia més respectuosos amb els infants. Els defensors de la infància ens trobem en una posició única per avançar en matèria de drets de la infància. Estem ben posicionats per mediar entre els infants i els estats, i per ajudar a garantir el dret dels infants d'accedir a la justícia. Per tant, en vista de la crisi climàtica actual, estem intentant prestar més atenció als drets dels infants en relació amb la justícia climàtica. Aquesta declaració es basa en l'informe [Drets dels infants i justícia climàtica](#) i en la consulta als membres de l'ENOC. També ha begut i s'ha enriquit del [treball dut a terme per la Xarxa Europea de Joves Assessors](#) (European Network of Young Advisors, ENYA). És vital que infants i joves siguin escoltats i tinguin accés a la justícia climàtica, mitjançant una educació de més qualitat i millors canals de participació.

Reconeixem que tenim una responsabilitat a l'hora de garantir que els infants tinguin garantits els drets humans i també a l'hora de permetre'ls reivindicar els seus drets, fins i tot mitjançant l'accés a la justícia. És evident que els infants d'arreu d'Europa estan preocupats per l'impacte del canvi climàtic. Nosaltres, els membres de l'ENOC, en som conscients i instem els governs, la Comissió Europea i el Consell d'Europa a endegar totes les mesures que siguin necessàries per respectar, protegir i fer complir el dret dels infants a un medi ambient saludable. I els demanem, especialment, que adoptin totes les mesures necessàries per mitigar la crisi climàtica perquè els infants i les generacions futures puguin tenir un futur saludable. Per a això és essencial garantir-los l'accés a la justícia ambiental.

Amb aquestes recomanacions, fomentem la materialització de les disposicions que recull la CNUDI relacionades amb el dret a un medi ambient saludable. Aquestes disposicions inclouen els principis generals de la CNUDI, és a dir, el dret dels infants a ser escoltats i que les seves opinions siguin tingudes en compte (article 12); el dret que prevalgui l'interès superior dels infants (article 3); el dret a la vida, la supervivència i el desenvolupament (article 6), i la no discriminació (article 2). També inclou el principi de les capacitats evolutives de l'infant (article 5) i el dret a la salut, que inclou un medi ambient saludable (article 24). Igualment, donem suport al reconeixement per part de l'Assemblea General de les Nacions Unides del dret a un medi ambient saludable com a un dels drets humans de la Resolució A/76/L75.

Les recomanacions també tenen com a objectiu donar suport a la implementació de les Directrius del Consell d'Europa sobre una justícia respectuosa amb la infància. A més, s'han proposat en el context de la pròxima Observació general del Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides sobre els drets de la infància i el medi ambient, amb especial atenció al canvi climàtic.

Havent examinat altres instruments internacionals rellevants, vinculants i no vinculants, relacionats amb el dret dels infants a un medi ambient saludable, inclosos l'Acord de París i la Convenció d'Aarhus;

Posant en relleu l'obligació dels estats d'adoptar totes les mesures legislatives, administratives i d'altres que siguin adequades per implementar els drets de la CNUDI en virtut de l'article 4 d'aquesta convenció;

Reconeixent que els drets dels infants estan íntimament connectats amb el medi ambient, inclosos l'aigua, els aliments, l'hàbitat, la biodiversitat, el context de desenvolupament i molts altres factors;

Reconeixent els principis generals de la CNUDI, inclòs el dret dels infants a ser escoltats i que les seves opinions siguin tingudes en compte, i, per tant, a participar en els processos polítics;

Reconeixent que tot infant té dret a accedir, aprendre, jugar i desenvolupar-se en el seu propi entorn;

Reconeixent que la crisi climàtica i les conseqüències dels danys ambientals afecten amb més intensitat segments de la població en situacions vulnerables, inclosos els infants i les persones joves;

Reconeixent els esforços dels infants i joves d'arreu del món que es mobilitzen i treballen per aconseguir un medi ambient saludable;

Reconeixent que és responsabilitat dels estats millorar els principis i les mesures existents per promoure i salvaguardar el dret dels infants a un medi ambient saludable;

Reconeixent el paper clau que tenen les entitats privades, com ara les empreses i la indústria, i la responsabilitat dels estats d'assegurar una regulació adequada que garanteixi el respecte al medi ambient per part de les entitats privades;

Reconeixent que els infants lluiten per accedir a la justícia, i reconeixent la responsabilitat dels estats d'assegurar que els infants disposen d'informació suficient, accessible i adequada a la seva edat, de mecanismes legals i de suport en aquest sentit;

Recordant la nostra declaració anterior en què es posava en relleu el paper de les avaluacions d'impacte sobre els drets dels infants en la defensa d'aquests drets;

L'ENOC insta els estats, les autoritats i organitzacions regionals, nacionals i internacionals, els responsables de la presa de decisions, les empreses i la indústria a fer més esforços per fer realitat el dret dels infants a un medi ambient saludable, amb una atenció especial a la justícia climàtica.

Compromisos dels comissaris i defensors de l'ENOC

- Els membres de l'ENOC treballaran per donar suport als infants i joves que facin activisme ambiental;
- Els membres de l'ENOC valoraran si han d'investigar sobre les possibilitats que tenen els infants d'accedir a la justícia ambiental, per exemple si tenen accés a l'assistència jurídica amb aquesta finalitat. Identificaran obstacles i promouran la justícia climàtica;
- Els membres de l'ENOC continuaran treballant per garantir que els infants tinguin informació accessible i adequada a la seva edat sobre com presentar una queixa o posar-se en contacte amb els defensors de la infància.

A més, l'ENOC insta els estats; les autoritats regionals, nacionals europees i internacionals, i totes les altres autoritats competents a adoptar les recomanacions següents:

Garantir l'interès superior dels infants en l'acció climàtica i ambiental

- Assegurar que l'interès superior dels infants sigui una consideració primordial en totes les lleis, els plans i les polítiques ambientals;
- Establir obligacions en lleis i/o reglaments, segons correspongui, adreçades als agents privats per protegir els infants dels danys ambientals;
- Adoptar un criteri de precaució per protegir els infants dels danys ambientals;
- Dur a terme investigacions per proporcionar informació i analitzar fins a quin punt el canvi climàtic perjudica els drets dels infants, que incloguin la recopilació de dades desagregades entre àrees geogràfiques i franges d'edat, i en particular investigar les situacions de grups com ara els infants amb discapacitat, els infants que viuen en la pobresa i els infants indígenes;
- Explicar com s'ha respectat el principi de l'interès superior de l'infant en cada decisió concreta relacionada amb el medi ambient. Aquí cal incloure-hi la valoració dels efectes nocius que tenen per als infants les emissions de carboni originades tant dins com fora del seu territori;
- Assegurar que el dret dels infants a la salut, inclosa la salut mental, sigui una consideració primordial en les polítiques relacionades amb el medi ambient i el clima;
- Assegurar que els plans climàtics (contribucions determinades a escala nacional) i les lleis i les polítiques relacionades amb la justícia climàtica tinguin en compte els drets dels infants i n'assegurin la participació sistemàtica;
- Integrar les avaluacions d'impacte sobre els drets dels infants tan aviat com sigui possible en el desenvolupament de les lleis i les polítiques climàtiques. La CNUDI s'hauria d'utilitzar com a marc d'aquestes avaluacions d'impacte, la implementació de les quals ha de ser transparent i ha de ser una prioritat política;
- Assegurar que els infants i joves tinguin l'oportunitat de participar en la vida pública i política, inclosa especialment l'avaluació de les lleis i polítiques relacionades amb el canvi climàtic i la manifestació de la justícia climàtica.

Proporcionar a infants, joves i adults educació en drets humans, inclòs el medi ambient

- Garantir una educació integral i obligatòria sobre drets humans, que inclogui els drets de la infància, per als infants de totes les etapes educatives;
- Garantir que el dret a un medi ambient saludable, que inclou el canvi climàtic i el respecte de la biodiversitat, figura en els currículums d'educació en drets humans. Tal com recomana ENYA, l'educació en aquest àmbit hauria de començar en la primera infància i hauria d'incloure mètodes d'aprenentatge actius com excursions, tallers, debats i educació entre iguals;
- Garantir que l'educació en els drets dels infants comprèn els drets civils i polítics dels infants i els dota dels coneixements i les habilitats necessaris per reivindicar i defensar els drets humans, inclòs el dret a un entorn saludable;
- Proporcionar al professorat i a la resta del personal educatiu la formació i els recursos necessaris per oferir una educació eficaç sobre els drets dels infants, inclòs el dret a un entorn saludable;
- Garantir que l'educació en drets humans, inclòs el dret a un entorn sa, s'ofereix a adults, com ara professionals i progenitors;
- Implicar els infants en l'organització d'activitats i campanyes de comunicació, i en el disseny de currículums/pedagogies que millorin la comprensió i el respecte dels infants pel medi natural.

Respectar el dret dels infants a buscar, rebre i difondre informació

- Garantir que tots els infants puguin gaudir del seu dret a buscar, rebre i difondre informació fiable sobre el medi ambient i el canvi climàtic;
- Tal com subratlla ENYA, exigir als organismes públics que proporcionin informació pública sobre el medi ambient i el canvi climàtic en formats adequats i accessibles per als infants;
- Proporcionar als infants espais segurs i oportunitats perquè comparteixin informació i opinions sobre el medi ambient i el canvi climàtic en diversos formats, per exemple facilitant-los "possibilitats de treball en xarxa que permetin l'intercanvi d'idees", tal com proposa ENYA;
- Garantir que qualsevol restricció dels drets dels infants a buscar, rebre i difondre informació sigui legal, necessària i proporcionada;
- Facilitar l'accés a informació fiable sobre el canvi climàtic proporcionant informació i formació sobre l'alfabetització mediàtica i el pensament crític, i lluitant contra les notícies falses amb informació veraç, tal com recomana ENYA.

Respectar el dret dels infants a ser escoltats i que les seves opinions siguin tingudes en compte

- Garantir que es demani l'opinió de tots els infants en relació amb les polítiques ambientals i sobre el canvi climàtic i amb la presa de decisions polítiques, i que la seva opinió sigui tinguda en compte. Tal com ENYA posa de manifest, "cal escoltar les opinions dels infants sobre el canvi climàtic";

- Exigir que totes les consultes sobre política ambiental i sobre el canvi climàtic incloguin consultes a infants que siguin accessibles i adaptades a ells;
- Proporcionar una sèrie de mecanismes a través dels quals els infants puguin expressar la seva opinió sobre temes d'acció ambiental i climàtica en diferents formats, amb temps i recursos suficients;
- Garantir una participació significativa dels infants a les cimeres sobre el canvi climàtic;
- Garantir que les opinions dels infants estiguin correctament documentades, que arribin al públic adequat, que es prenguin seriosament i tinguin influència, i que se'ls faci observacions;
- Garantir que es proporcioni una dotació econòmica raonable als defensors de la infància perquè prestin una atenció i un suport adequats a l'edat dels infants en qüestions mediambientals.

Respectar el dret dels infants a la llibertat d'associació i de reunió pacífica

- Assegurar que tots els infants que duguin a terme activitats de defensa del medi ambient puguin gaudir del seu dret a la llibertat d'associació i de reunió pacífica;
- Eliminar les limitacions d'edat i altres obstacles pràctics innecessaris als infants que formin associacions i/o s'hi uneixin;
- Preveure per llei la protecció del dret dels infants a la llibertat de reunió i associació pacífica;
- Proporcionar als infants informació i educació sobre els seus drets d'associació i reunió pacífica i sobre com poden exercir-los amb seguretat;
- Proporcionar orientació a les escoles sobre com poden ajudar els infants perquè gaudeixin dels seus drets de reunió pacífica, inclòs el dret de protesta i d'associació, tant a l'escola com en altres llocs;
- Oferir orientació a la policia perquè pugui ajudar, fomentar i salvaguardar els drets dels infants.

Respectar el dret dels infants a accedir a la justícia

- Obtenir i recopilar dades i dur a terme investigacions sobre l'accés dels infants a la justícia ambiental, i desenvolupar plans per garantir que la justícia s'adapti als infants;
- Garantir que els infants tinguin accés als mecanismes de denúncia a través dels quals puguin presentar queixes sobre danys ambientals, inclòs el dany climàtic;
- Garantir que els infants tinguin accés a una assistència jurídica adequada i a altres ajuts econòmics per facilitar-los l'accés als mecanismes de justícia;
- Garantir que els infants disposen d'informació adaptada a la seva edat sobre com accedir als mecanismes de justícia.

L'ENOC està cofinançada pel Programa de Ciutadania, Igualtat, Drets i Valors de la Unió Europea. El contingut d'aquesta publicació representa només les opinions de l'ENOC i és responsabilitat exclusiva de la Xarxa. La Comissió Europea no assumeix cap responsabilitat per l'ús que es pugui fer de la informació que conté.